

Vaikuttavuus esiin

*- Vaikuttavuusajattelu maaseudun
kehittämisessä*

2.12.2020

Vaikuttavuus esiin -hanke

Saila Tykkyläinen

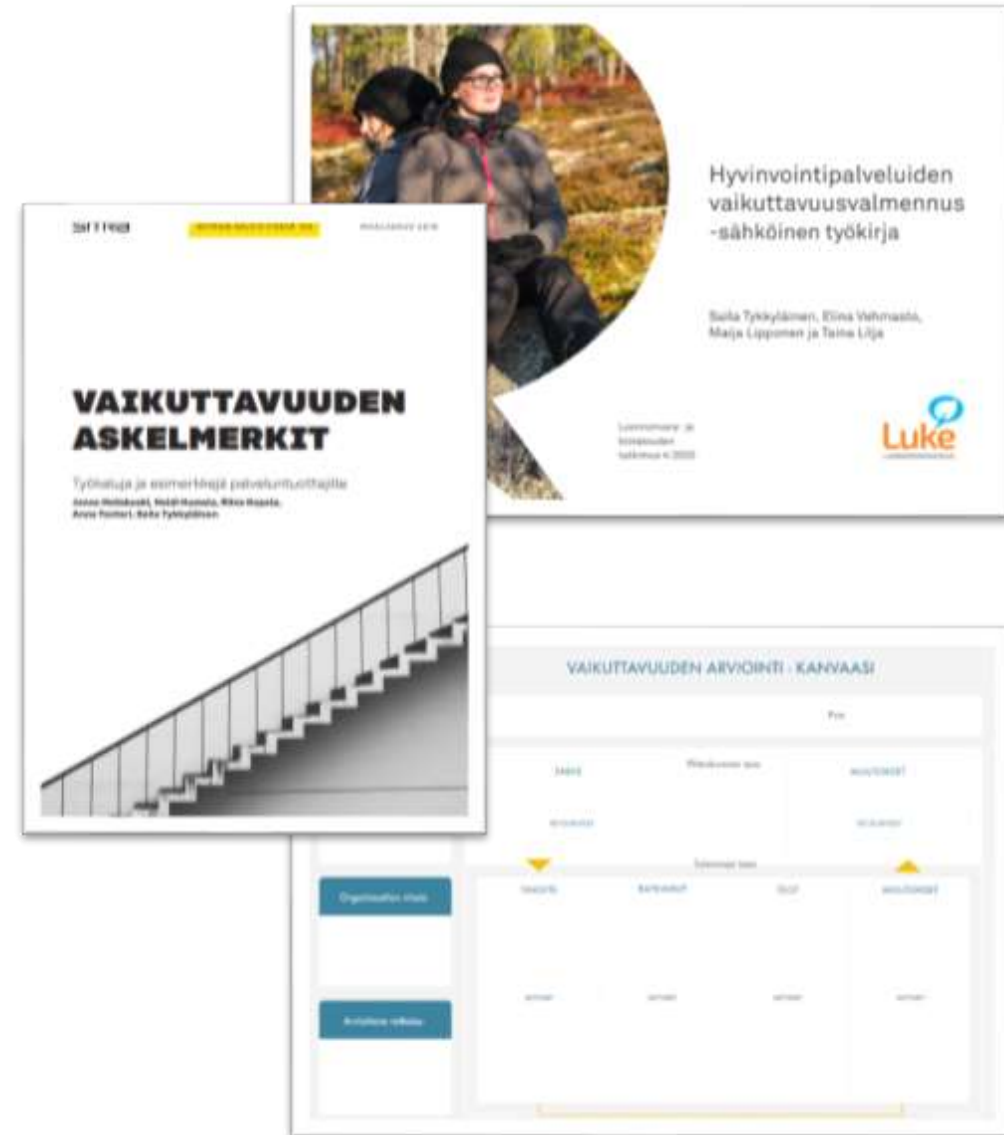
Vaikuttava Yritys Oy

Valoa vaikuttavuuteen!

- ✓ Tutkimusosaaminen
- ✓ Rakkaus soveltamiseen ja selkoistamiseen
- ✓ Menetelmät ja työkalut
- ✓ Asiakkaina mm. Liiveri ry, Hämeenraitti II-hanke, Luke, Sitra

Yhteisen näkemyksen muodostaminen

1. työpaja

- Uhat ja mahdollisuudet
- Vältettävät ja tavoiteltavat suunnat
- Ilmiöt ja muutokset

2. työpaja

- Vaikuttavuustavoitteet
- Muutosten polut ja toimintakentät
- Toimintaperiaatteet

3. työpaja

- Indikaattorit ja mittarit
- Tiedonkeruutavat

Pohja
vaikuttavuuslähtöisten
toimintatapojen
hyödyntämiselle
seuraavalla
ohjelmakaudella.

Yhteisiä:

- ✓ Vaikuttavuustavoitteita
- ✓ Mittareita
- ✓ Tiedonkeruutapoja

PÄIVÄN TAVOITE: *yhteinen
näkemys vaikuttavuusajattelun
soveltamisen mahdollisuuksista ja
sudenkuopista.*

Mitä?

Miksi?

Miten?

Mitä?

Vaikuttavuuden rakentuminen

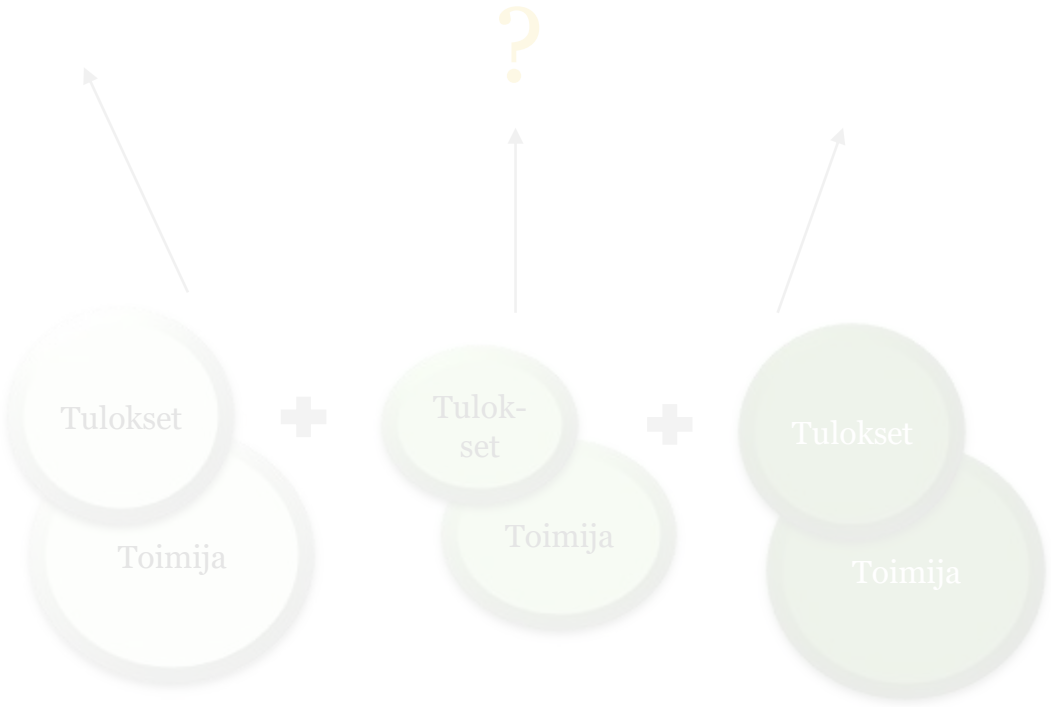
”Vaikuttavuus on muutosta”

Yhteinen tavoite ohjaa

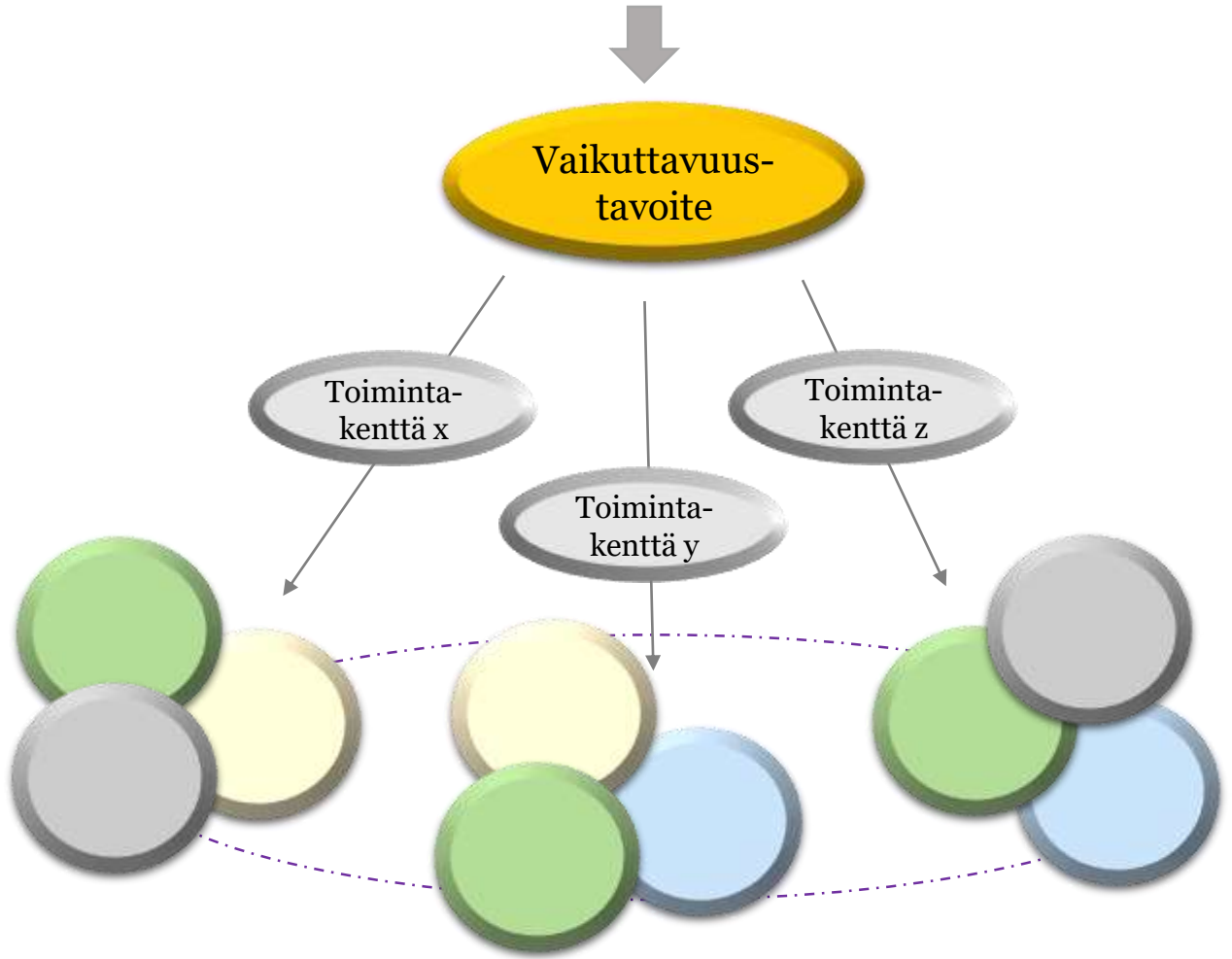

Ongelma

Lähde: Paul Schmitz (2020)

Ongelma / ilmiö

Lähde: Mariana Mazzucato (2018)

Yhteinen tekeminen

1.

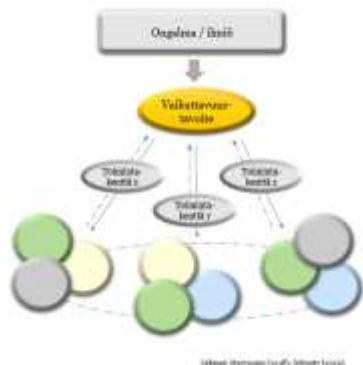
Yhteis(ö)vaikuttavuus

Systeemin rajaaminen ja kuvaaminen

- ✓ Ongelman tunnistaminen
- ✓ Vaikuttavuustavoitteen asettaminen
- ✓ Yhteinen mallinnus ja mittarit

Toimintakulttuuri ja johtaminen

- ✓ Selkäranka-organisaatio
- ✓ Yhteinen tekeminen

VAIKUTTAVA YRITYS

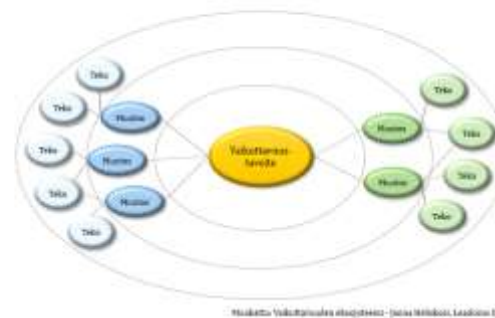
Ulkomaan tutkimuskeskus (Utk) - tutkimuskeskus

Puitteet

2.

Ekosysteemin vaikuttavuus

- ✓ Tavoitteena systeemin muutos
- ✓ Tunnistetaan kohderyhmät, joiden toimintaan tarvitaan muutos
- ✓ Tunnistetaan toot, osaaminen ja resurssit

VAIKUTTAVA YRITYS

Muutos - Vaikuttavuuden edistämiseksi - (Jouko Vartiainen, Leena Kumpulainen)

Strategiat

3.

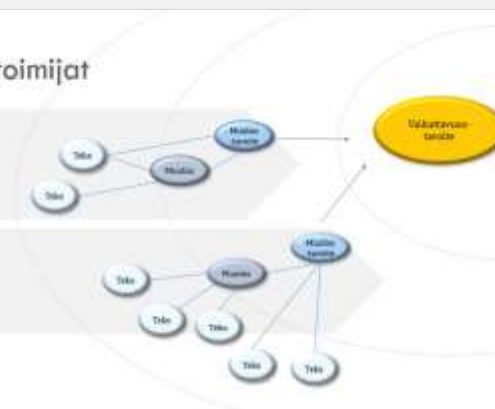
Yksittäiset toimijat

Organisaatiot

- a
- b
- c

Hankkeet

- x
- y
- z

VAIKUTTAVA YRITYS

Yksittäiset toimijat

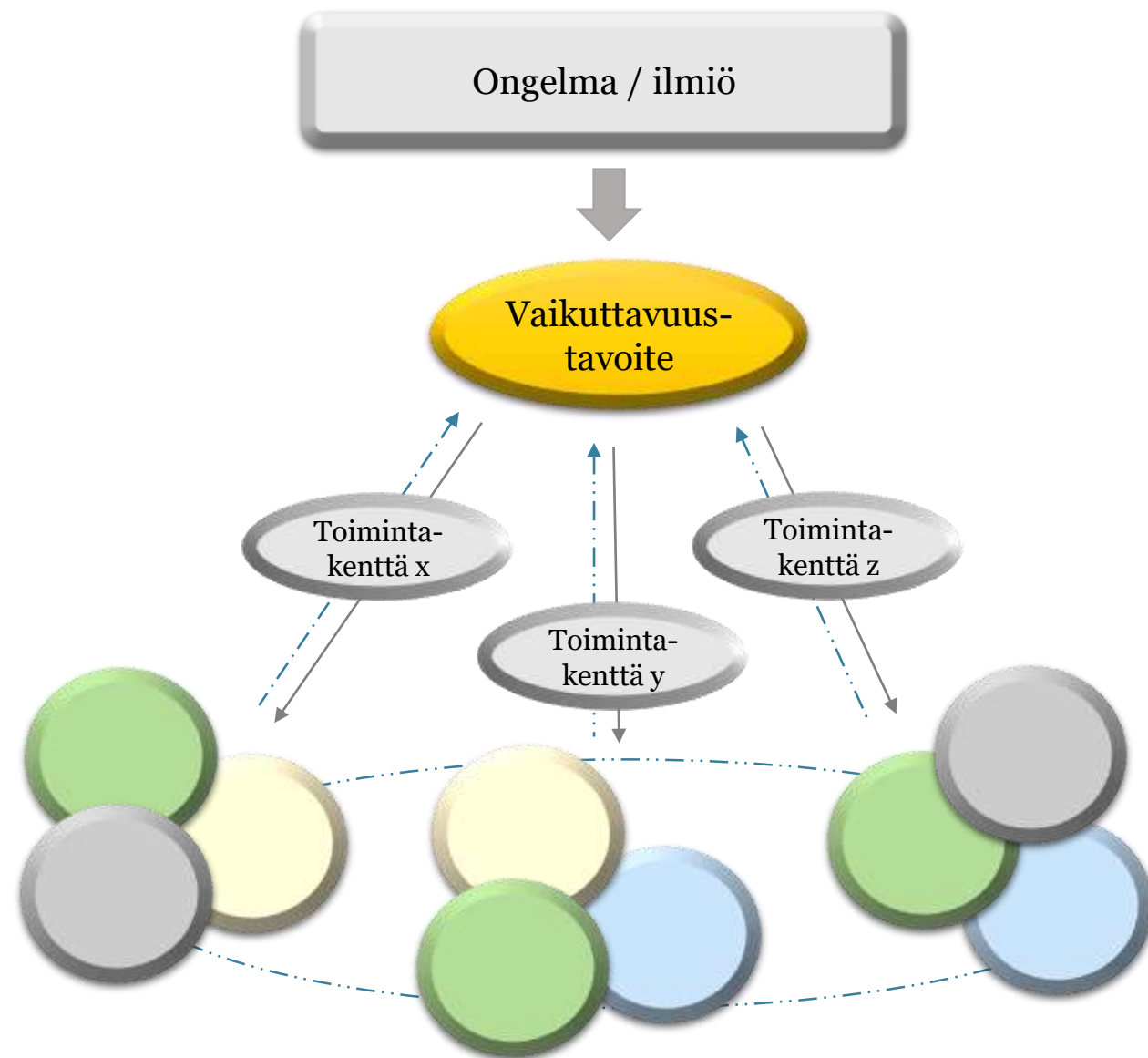
Yhteis(ö)vaikuttavuus

Systemin rajaaminen ja kuvaaminen

- ✓ Ongelman tunnistaminen
- ✓ Vaikuttavuustavoitteen asettaminen
- ✓ Yhteinen mallinnus ja mittarit

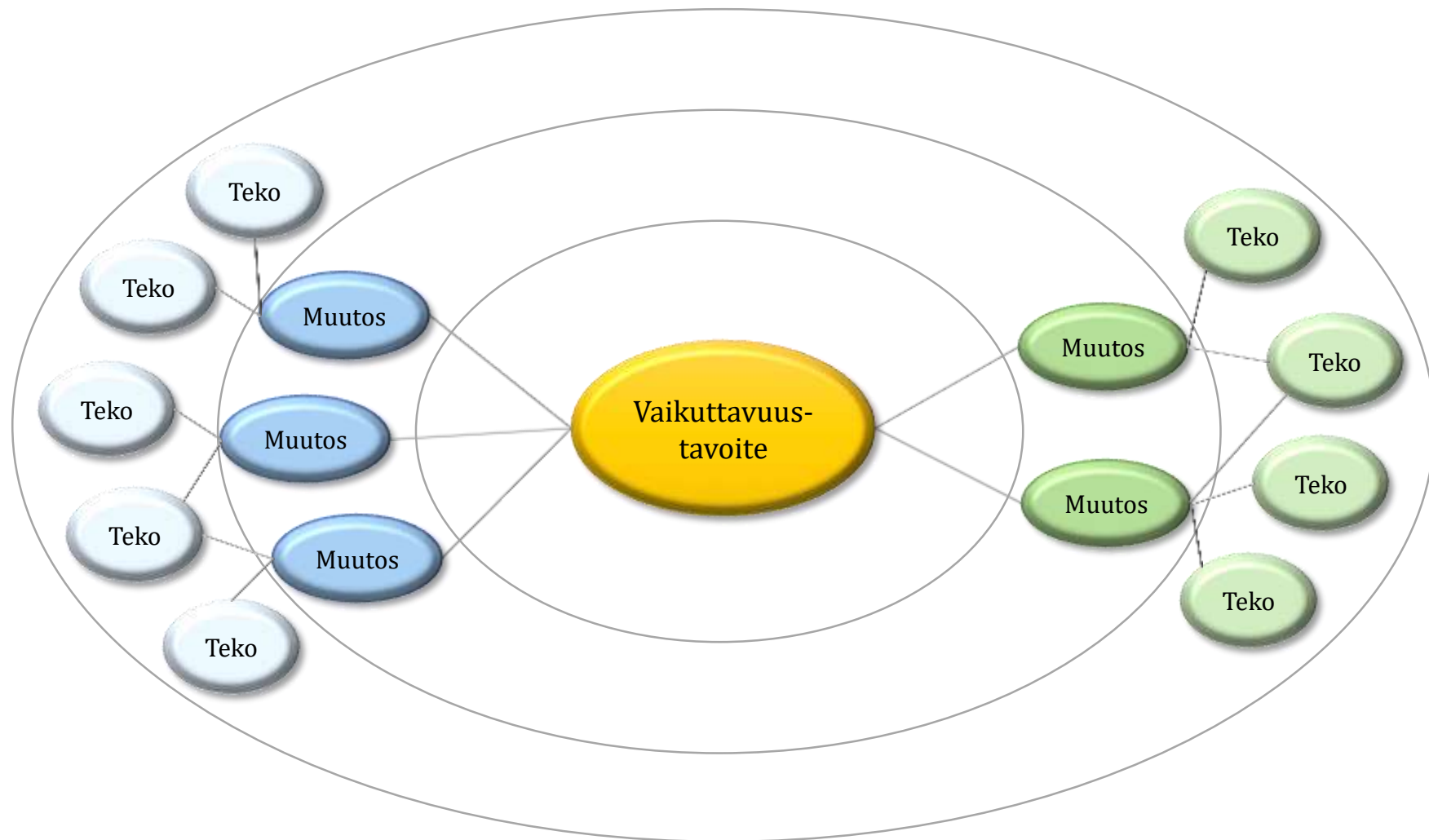
Toimintakulttuuri ja johtaminen

- ✓ Selkäranka-organisaatio
- ✓ Yhteinen tekeminen

Ekosysteemin vaikuttavuus

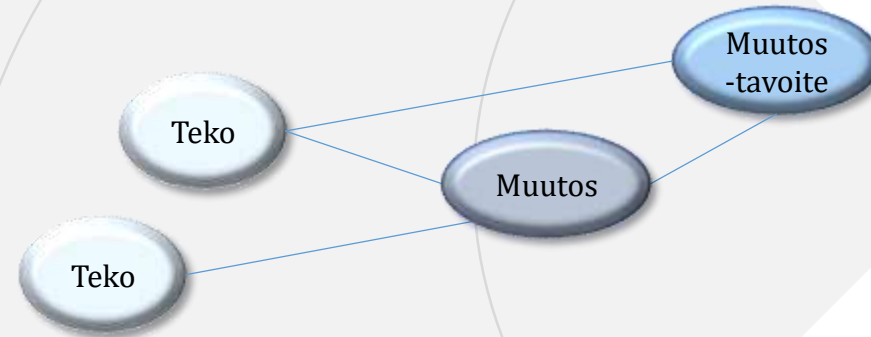
- ✓ Tavoitteena systeeminen muutos
- ✓ Tunnistetaan kohderyhmät, joiden toimintaan tarvitaan muutos
- ✓ Tunnistetaan teot, osaaminen ja resurssit

Yksittäiset toimijat

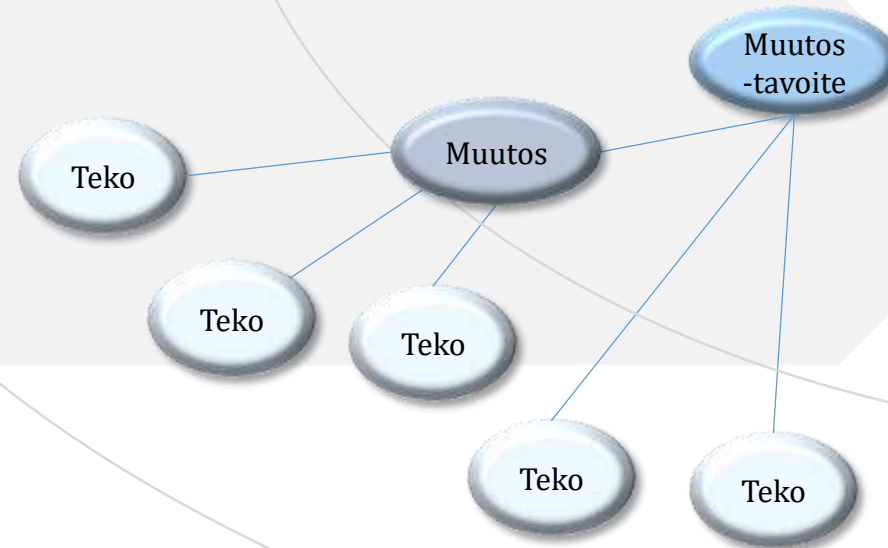
Organisaatiot

- a
- b
- c

Hankkeet

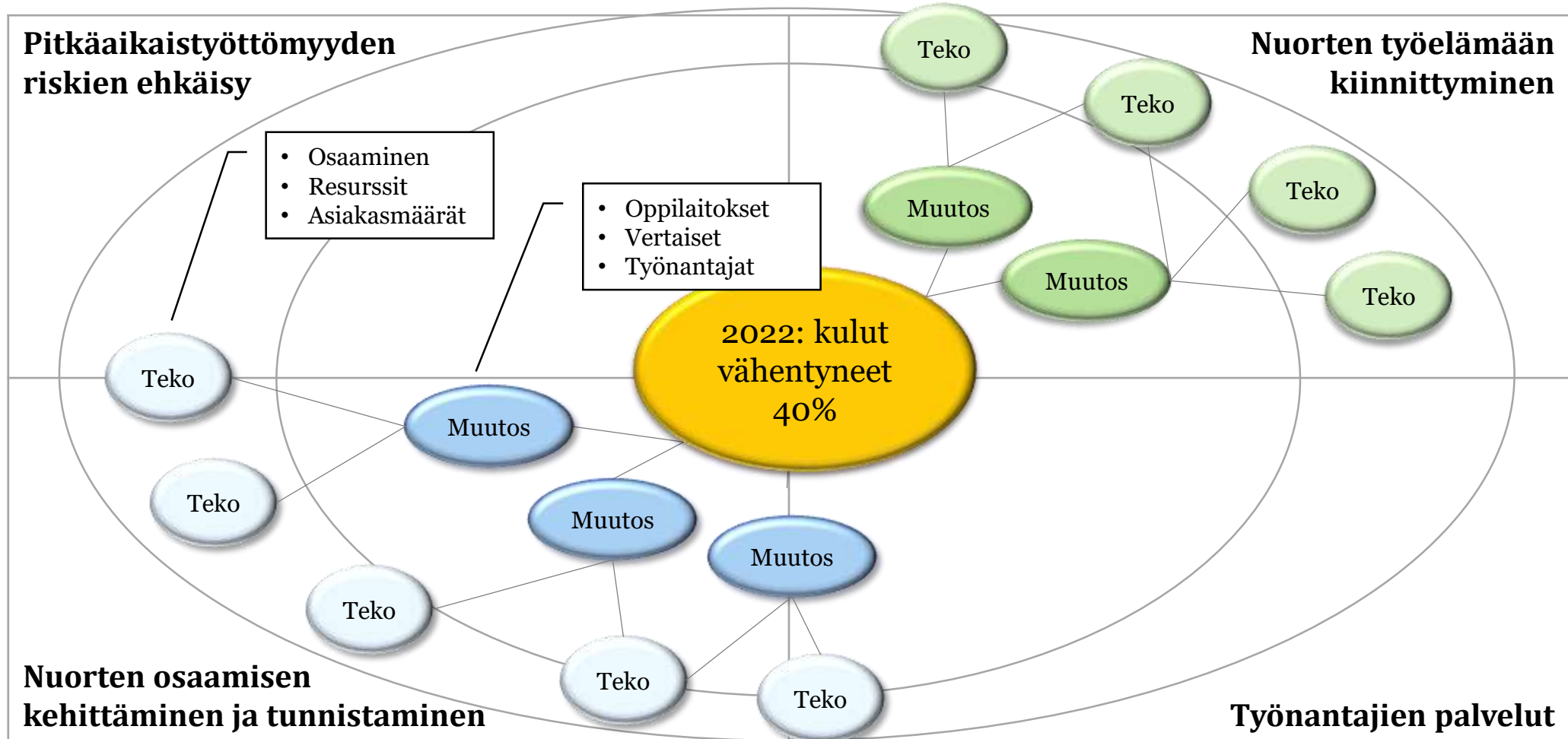
- x
- y
- z

Esimerkki: Oulun Vaikuttavuuskehittäjä

- ✓ Ratkottava ongelma: Nuorten pitkittynyt työttömyys
- ✓ Vaikuttavuustavoite: yli kuusi kuukautta työttöminä olleiden alle 35-vuotiaiden määrän puolittaminen 2022 mennessä
 - Mittarit: passiivityöttömyyden kulujen väheneminen, hyvinvointi-indikaattorit
- ✓ Yhteisen tekemisen mallinnus

Esimerkki: Oulun Vaikuttavuuskehittäjä

Esimerkki:

- ✓ Pysyy & paranoo -strategia 2014-2020 vaikuttavuuskartaksi.
- ✓ Kokeilu kahden painopisteen ja muutaman hankkeen kanssa
 - Tilannekuva
 - Hanketoimijoiden osallistuminen ja osaaminen

Painopiste: Rakas kotiseutu, vireämmät yhteisöt

Päätavoite: Kotiseudun omaksi kokemisen tunne aktivoi osallistumaan.

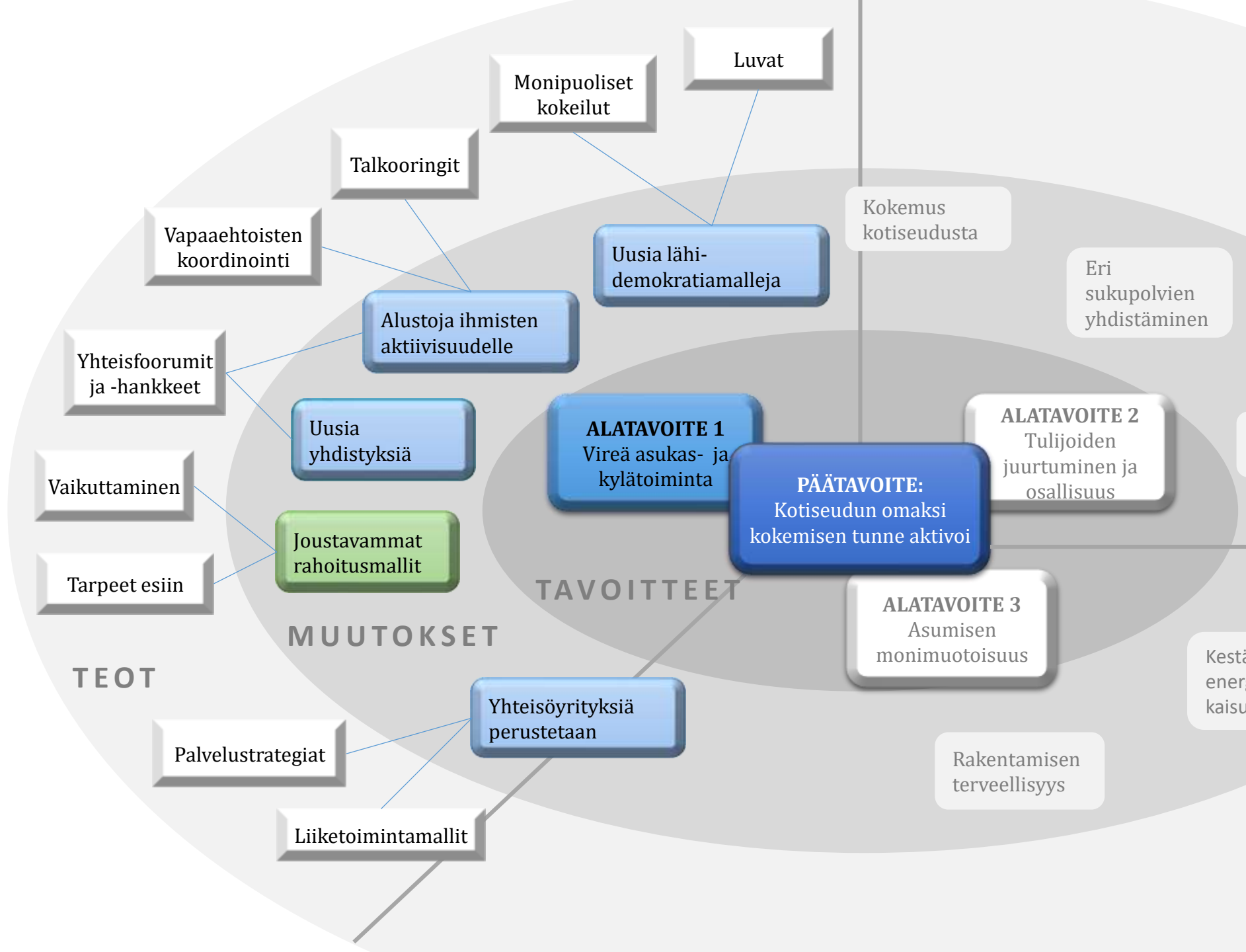
Alatavoite 1: Asukas- ja kylätoiminnan aktivoituminen ja uudistaminen.

Alatavoite 2: Tulijoiden juurtuminen ja osallistuminen.

Alatavoite 3: Asumisen monimuotoisuus.

Tavoite: uusi strategia ja toimintamallit vaikuttavuuslähtöisesti

1. Strategia vaikuttavuuskartaksi
2. Hankkeiden asemointi kartalle -> tilannekuva
3. Mallin pohjalle yhteiset mittarit
4. Hankkeiden osallistuminen

Hankkeennäkymä

- ✓ **Tarve** – Miksi?
- ✓ **Tavoite** – Mihin?
- ✓ **Malli** – Miten?
- ✓ **Mittarit** – Todellako?

'Sitä saa mitä mittaa'

Miksi?

VAIKUTTAVA
YRITYS

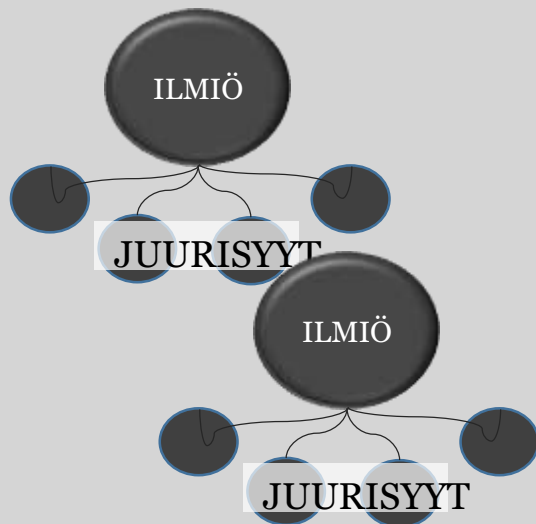
Vaikuttavuusajattelu

- ✓ Systemisten ongelmien ratkominen
- ✓ Johtaa tekoja kohti yhteisesti tavoiteltuja muutoksia
- ✓ Priorisointi ja poisvalinnat

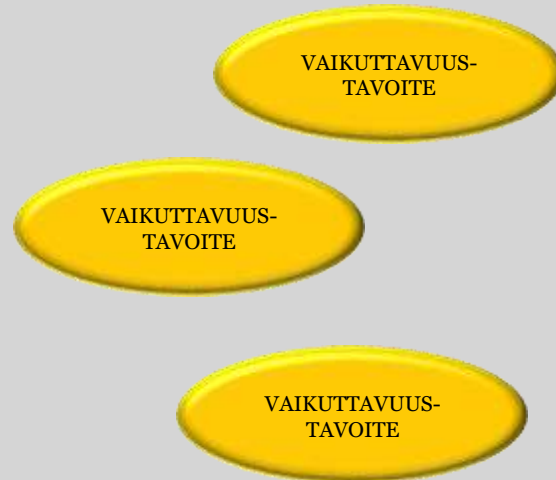

Vaikuttavuuden johtamisen edellytykset

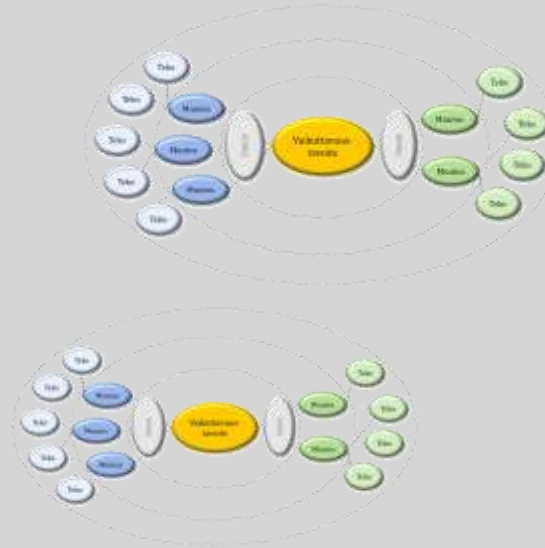
1. LÄHTÖKOHTA

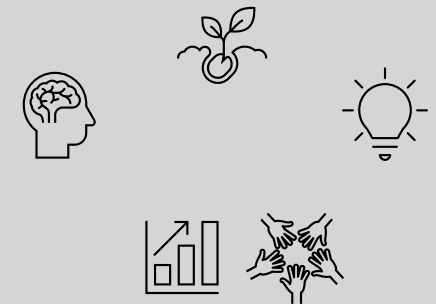
2. TAVOITTEET

3. EKOSYSTEEMIEN MALLINNUS

4. TIETO

Vaikuttavuuden tasot ja roolit

Vaikuttavuus maaseuturahastossa

1. Paljonko vaikuttavuuden pitäisi mielestäsi painaa rahoituspäätöksissä?

8/12 vastaajasta
vastasi 75-100

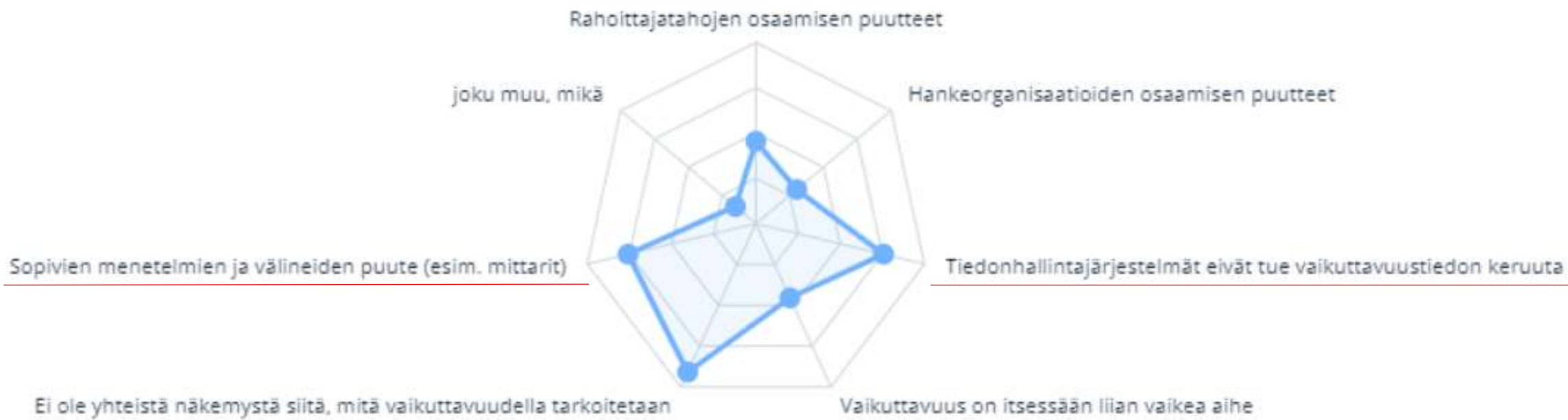
”Pelkkien rakenteiden rakentaminen tai toimintamallien kehittäminen ei välttämättä saa aikaan muutosta kohderyhmässä”

”Verovaroilla tuettua kehittämistyötä ei voida kohdentaa tekemiseen, jolla ei ole pitempikestoista vaikuttavuutta alueelle, ihmisiin ja ympäristöön”

”Jos [vaikuttavuuden] pystyy sanoittamaan, se yleensä myös kertoo hankkeen valmistelun onnistumisesta. Vaikuttavuuden arviointi on myös keino jäsentää hankkeen tavoitteita”

Esteet

Mitkä ovat sinusta suurimpia esteitä, jotka hidastavat vaikuttavuuden arvioinnin soveltamista maaseuturahastossa? 8 8

Käytännöt

MALLINNUS

Vaikuttavuuden
mallinnus ennakoivasti
ei rutiineissa

TIETO

3/12 ei ole kerännyt
tietoa vaikuttavuudesta

Runsaasti mainintoja:

- tavoitettujen ihmisten lkm
- tavoitettujen kokemus
- tehtyjen asioiden lkm

?.?
?.?
?.?

Miten?

Ryhmätyöskentely

Tavoite: tuottaa runsaasti ideoita, ehdotuksia ja huomioita eri näkökulmista

- ✓ Fasilitoija toimii kirjaajana
- ✓ Rakentakaa toistenne ajatuksia eteenpäin
- ✓ Pitäkää kamerat ja mikit päällä (ellei ääni kierrä)

ILMIÖT 1 / 2

*Minkälaisien ilmiöiden
näette vahvistuvan
maaseuturahaston
seuraavan
ohjelmakauden aikana?*

1. Listatkaa ensin itsenäisesti
2. Kirjatkaa ylös kaikkien ilmiöt
3. Arvioikaa ilmiöitä huomioiden
 - ✓ Ohjelmakauden aikajänne
 - ✓ Maaseuturahoituksen reunaehdot
 - ✓ Ilmiön todennäköisyys ja merkitys

RYHMÄ 1: ILMIÖT

Minkäläisten ilmiöiden - myönteisten tai kielteisten - näette vahvistuvan Pohjois-Pohjanmaalla seuraavan ohjelmakauden aikana? Rajautukaa ilmiöihin, joihin maaseuturahotuksella voi vaikuttaa.

- Maaseutu kiinnostaa enemmän - kaupungin läheinen maaseutu eniten** (8 likes, 0 dislikes, 3 comments)
- Maaseutu-kaupunki vastakkainasettelu vähenee** (1 like, 0 dislikes, 0 comments)
- Työ ei ole enää niin paikkasidonnaista** (7 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Työnteon eri muodot - yrittäjyys. Työkaluja tähän.** (9 likes, 0 dislikes, 2 comments)
- Luonnon hyvinvointivaikutukset** (1 like, 0 dislikes, 0 comments)
- Hyvinvointi** (0 likes, 0 dislikes, 1 comment)
- Monipaikkainen työ** (0 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Kaikki menee verkkoon - kilpailu on globaalia** (1 like, 0 dislikes, 0 comments)
- Luonnon lähitas ravinto** (0 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Kaupungistuminen** (0 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Terveys** (0 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Matkailun muutokset** (7 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Virtuaalimatkailu** (1 like, 0 dislikes, 0 comments)
- Vastuullisuus** (2 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Piittaamattomuus yhteisestä omaisuudesta** (0 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Kulttuuriperinnön vahvistuminen** (2 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Lähimatkailu** (3 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Yhteisvastuun eriarvoisuuden väheneminen** (1 like, 0 dislikes, 0 comments)
- Talkootyöllisten määrä vähenee** (1 like, 0 dislikes, 1 comment)
- Metsittämisen vaikutus perinneympäristön lajistoon** (0 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Somen merkitys** (0 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Digitalisaatio** (3 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Nuorisot ja askeleet heidän kanssaan** (9 likes, 0 dislikes, 5 comments)
- Ihmisten eriarvoistuminen harrastusmahdollisuuksien osalta** (4 likes, 0 dislikes, 2 comments)
- Luonnon monimuotoisuutta kasvatetaan** (4 likes, 0 dislikes, 1 comment)
- Tiedonvälitys maaseudulla haasteellista** (4 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Osaaminen verkottapahtumien järjestämiseen kasvaa** (4 likes, 0 dislikes, 0 comments)
- Vapaa-ajan arvostus lisääntyy** (4 likes, 0 dislikes, 1 comment)
- Osallistamattomuus - vain muutamat aktiiviset osallistuvat** (6 likes, 0 dislikes, 2 comments)
- Liikenteen ja liikkumisen uudet ratkaisut** (1 like, 0 dislikes, 0 comments)
- Ilmastomuutoksen poliittiset päätökset** (3 likes, 0 dislikes, 0 comments)

Saila Tykkyläinen + 1 tunti

RYHMÄ 2: ILMIOIT

Minkäläisten ilmiöiden - myönteisten tai kielteisten - näette vahvistuvan Pohjois-Pohjanmaalla seuraavan ohjelmakauden aikana? Rajautukaa ilmiöihin, joihin maaseuturahoituksella voi vaikuttaa.

Ilmastomuutokseen sopeutuminen 4 0 0	Maaseutu-kaupunki-symbioosi vahvistuu 2 0 0	Digitalisaatio 3 0 0	Demokratian murros 2 0 0	Maaseudun uudet elinkeinot 4 0 0	Kasvispainotteinen tuotanto 1 0 0	Auetauloudellisen tilanteen heikkeneminen 0 0 0
Luonnon monimuotoisuus vähenee 3 0 0	Jatkuuko maaseudun noste? 0 0 0	Paikattomuus 0 0 0	Me-henki ja solidaarisuus 0 0 0	Luontosuhteen muutos 1 0 0	Elinkeinoelämän kehittäminen 2 0 0	
Maaseuturahaston kv. ulottuvuus: globaalit näkökulmat 0 0 0	Ilmastopakolaisuus 2 0 0	Miten saadaan eri kohderyhmät mukaan ja ääni kuulumaan? 0 0 1	Osallistava paikallisdemokratia 0 0 0	Metsäkeskustelu, esim. uuden sukupolven metsänomistajien ääni 1 0 0	Yritysten kansainvälistyminen 2 0 0	
Suomessa tehdyn työn näkyväksi tekeminen 0 0 0	Kenen ääni kuuluu, kenen jää kuulumatta? 0 0 0	Eriarvoistumisen riski: alueellinen, valtioiden sisällä 0 0 0	Luontopalveluiden lisääntyminen 3 0 0	Lähimatkailun lisääntyminen 2 0 0	Uusia ihmisiä muuttaa maaseudulle, jos maaseudun noste jatkuu 2 0 0	
Koronan vaikutukset: "rajat kiinni"? 0 0 0	Etätyöskentely maaseudulla lisääntyy 3 0 0	Vaikka väestö vähenee, paikkakunta voi olla edelleen elinvoimainen: elinvoimaisuuden uudenlainen määrittely 7 0 0	Lähiliikuntapaikat ja luonnossa liikkuminen 1 0 0	Maahanmuuttajien kotouttaminen myös maaseudulle 2 0 0		
Miten saadaan ihmiset takaisin osallistumiaan koronan jälkeen? 0 0 0	Miten saadaan uusia ihmisiä alueille: veto- ja pitovoimatekijöiden analysointia ja esiintuomista 1 0 0	Nuorten näköalattomuus ja koronan vaikutus tähän 0 0 0	Nuorten kokemus etäopiskelusta ja sen vaikutus esim. myöhemmin työelämässä 0 0 0	Osallistaminen, vaikuttaminen, vaikuttamisen mahdollisuudet ja kokemus mahdollisuuksista vaikuttaa 0 0 0		
Uusia tapoja osallistua 2 0 0	Eri rahastojen työn yhteensovittaminen 2 0 0	Kestävän kehityksen kaikki ulottuvuudet 1 0 0	Väestön ikärakenteen muutos 0 0 0			

RYHMÄ 3: ILMIÖT

Minkäläisten ilmiöiden - myönteisten tai kielteisten - näette vahvistuvan Pohjois-Pohjanmaalla seuraavan ohjelmakauden aikana? Rajautukaa ilmiöihin, joihin maaseuturahoituksella voi vaikuttaa.

ILMASTONMUUTOS
VALITAAN
JATKOTYÖSTETTÄVÄKSI!

👍 0 👎 0 💬 1

Ilmastomuutoksesta johtuvat ympäristömuutokset

👍 7 👎 0 💬 0

Sääolot, sademäärät ja kosteus muuttuvat

👍 0 👎 1 💬 0

Reaktiot ilmastonmuutokseen

👍 3 👎 0 💬 0

Uudet toimintatavat maaseutuyrittäjyyteen

👍 7 👎 0 💬 1

ENERGIA

👍 0 👎 0 💬 2

Uusiutuva energiatuotanto

👍 4 👎 0 💬 0

Uudet energiantuotantotavat

👍 3 👎 0 💬 0

Turvealan muutos

👍 3 👎 0 💬 0

DIGITALISAATIO
VALITAAN
JATKOTYÖSTETTÄVÄKSI!

👍 0 👎 0 💬 1

Digitaalisten palveluiden käyttö lisääntyy (etätö, uudet yritys muodot, ym. mahdollisuudet)

👍 11 👎 0 💬 1

Tietomassojen hyödyntäminen (mallintaminen, tekoäly, automaatio, etäohjaus)

👍 3 👎 0 💬 0

YHTEISTYÖ ja VERKOSTOT

👍 0 👎 0 💬 0

Yhteistyön lisääntyminen

👍 1 👎 0 💬 0

Kolmannen sektorin merkitys kasvaa

👍 2 👎 0 💬 2

Monirahoitteisuus; pitää osata hakea useammasta paikkaa ja etsiä enemmän yhteistyökumppaneita

👍 5 👎 0 💬 0

RAHOITUS

👍 0 👎 0 💬 1

Rahat vähenevät, enemmän vähemmällä resursseilla

👍 0 👎 0 💬 0

Rahoituksen painopisteet muuttuvat

👍 0 👎 0 💬 0

Vähähiilisyys huomioidaan rahoituksessa

👍 3 👎 0 💬 0

Laajat maakunnalliset hankkeet lisääntyvät

👍 0 👎 0 💬 0

Kaikki yhdestä luukusta -ihannetilanne

👍 0 👎 0 💬 0

PAIKALLISUUS

👍 0 👎 0 💬 0

Maaseudun kehitysnäkymät määritellään uusiksi

👍 7 👎 0 💬 0

Lähi tuotteet, -palvelut ja -energia nousevat (arvostuksen nousu)

👍 7 👎 0 💬 1

Paikallinen kehittyminen uhkaa jäädä keskittymisen jalkoihin

👍 3 👎 0 💬 0

Väestön ikä ja asumistapa: moninaisuus maaseutuasumisessa, -olemässä

👍 3 👎 0 💬 0

YMPÄRISTÖN ARVOSTUS

👍 2 👎 0 💬 0

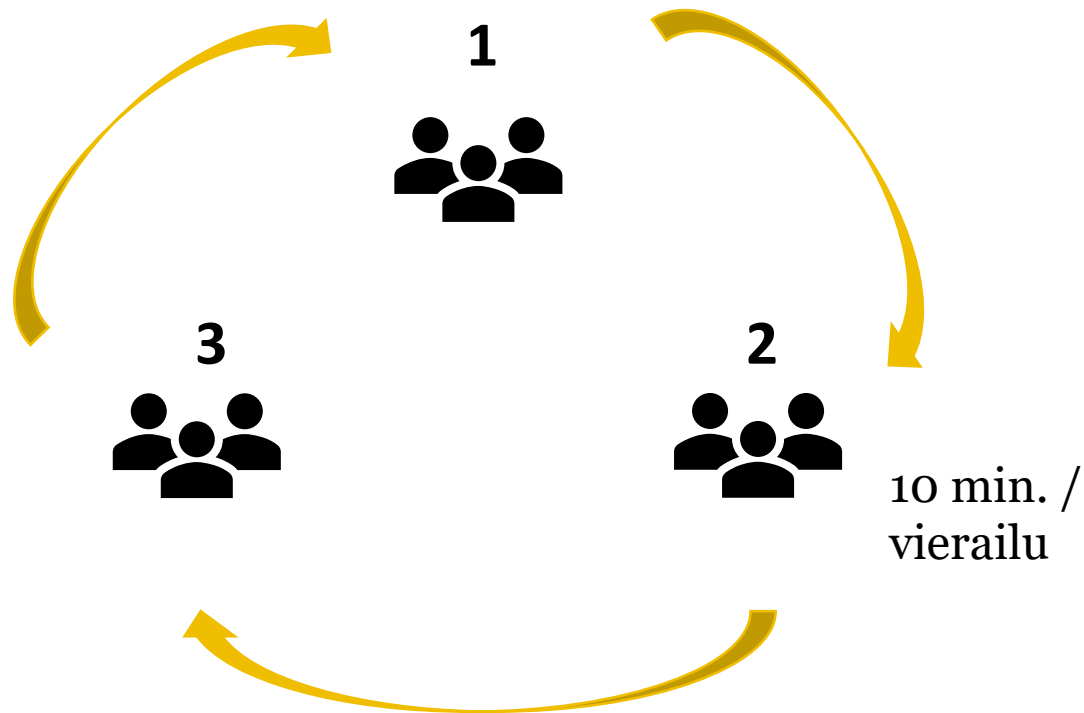
Luonnon tilaisuuden arvostus (luonnon monimuotoisuus, vesiensuojelu jne.)

👍 5 👎 0 💬 1

Toimintojen ympäristövaikutukset tulevat yhä tärkeämmiksi

👍 3 👎 0 💬 1

LEARNING CAFÉ: tutustutaan toisten työhön

1. Fasilitoijat jäävät kotiryhmiin
2. Kierro numerojärjestyksessä
3. Aakkosissa ensimmäinen on kellokalle: 10 min / vierailu
4. Palatkaa kotiryhmiin

Jättäkää kommentteja toisten ryhmien ilmiöihin:
kannattakaa, tarkentakaa tai kysykää!

ILMIÖT 2 / 2

*Minkälaisien ilmiöiden
näette vahvistuvan
maaseuturahaston
seuraavan
ohjelmakauden aikana?*

**Valitkaa kaksi ilmiötä
tai ilmiörypäästä!**

Arvioikaa ilmiöitä huomioiden

- ✓ Ohjelmakauden aikajänne
- ✓ Maaseuturahoituksen reunaehdot
- ✓ Ilmiön todennäköisyys ja merkitys

MUUTOKSET

*Minkälaisia muutoksia on
tapahtuttava, jotta
myönteiset ilmiöt
vahvistuvat ja kielteiset
hidastuvat?*

Olette valinneet kaksi ilmiötä
jatkokäsittelyyn:

- ✓ Miettikää yhdessä ilmiö
kerrallaan, minkälaiset
**muutokset vauhdittaisivat
tai hidastaisivat** sitä.
- ✓ Yksilöikää samalla, missä tai
keissä muutos tapahtuu.

Saila Tykkyläinen + 1 - alle minuutti

RYHMÄ 1: MUUTOKSET

Olette valinneet tärkeimmät ilmiöt, listatkaa tähän niihin liittyviä muutoksia: Minkälaiset muutokset vahvistavat myönteistä ilmiötä tai hidastavat kielteistä ilmiötä? Missä näiden muutosten pitäisi tapahtua?

- Etätyö on mahdollista**
- Toimivat etäyhteydet**
- Rahoitetaan kuituliittymiä**
- Nuoriso ja askeleet heidän kanssaan**
- Muutos heissä, jotka eivät asu vielä maalla**
- Ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen tukea**
- Vuorovaikutusta ja resursseja kuntiin**
- Monimuotoinen työ**
- Rahoitustyökaluja tukea yrittäjyyden eri muotoja**
- Kylien elinvoimaisuuden kehittäminen**
- Kivoja asuntoja**
- Maaseutu on houkutteleva vaihtoehto**
- Kodinomainen päivähoito**
- Työvoiman saatavuus**
- Ihmisten työn perässä muuttaminen helpommaksi**
- Pohjois-Suomi -paketti**
- Liikkuminen**
- Julkinen liikenne**

DEMOKRATIAN MURROS

On löydettävä uusia keinoja, joilla nuoret saadaan mukaan osallistumaan. Mm. kolmas sektori mukaan, mutta useampi taso tarvitaan mukaan - laajaa yhteistyötä.

Kuntatason muutokset: viranhaltijat ja poliittiset päättäjät ottavat ihmisten suorat vaikutusmahdollisuudet ja osallistamisen osaksi päätöksentekoa.

Aito vaikutusmahdollisuus

Digitaalisten palvelujen saavutettavuus ja osaaminen ja taidot niiden käyttöön: palvelut kuntalaisten saataville ja tuetaan kuntalaisia siinä, että palveluja osataan käyttää

Mahdollistetaan edelleen rahoitus perustyöhön, esim. digitaitojen opettamiseen

Tunnistetaan, missä esim. osaamispuutteita on

Toimintakulttuurin muutos kunnissa.

Osaamisen tason pitää muuttua kuntatasolla: kuntapäättäjien ja viranhaltijoiden osaaminen osallistamisesta

Jatkuvasti tunnistetaan, missä esim. osaamispuutteita on

LÄHIMATKAILU

Luontosuhde ja luonnossa liikkuminen

Yritysten tukeminen. Esim. rahoittajat kannustavat yrittäjiä monipuolisuuteen

Infran kehittäminen - kuka ylläpitää ja kuka maksaa ylläpidon? Keinoja osallistua tähänkin.

Perheisiin, päiväkoteihin ja kouluihin vaikuttaminen: luontosuhteen muutos

Tiedon puute hidastaa kehityskulkua

👍 0 👎 0 💬 0

ILMASTOMUUTOS

Uudet toimintatavat maaseutuyrittäjyyteen

👍 0 👎 0 💬 0

Tahtotila

👍 0 👎 0 💬 1

Asennemuutos

👍 0 👎 0 💬 1

Yrittäjät aktivoituvat viestimään omasta työstään

👍 0 👎 0 💬 1

DIGITAALISTEN PALVELUIDEN KÄYTTÖ LISÄÄNTYY

👍 0 👎 0 💬 0

Uudet toimintamenetelmät (esim. viljelytekniikat) opeteltava ja otettava käyttöön

👍 0 👎 0 💬 1

Uudenlainen tapa tehdä yhteistyötä (esim. tekniset ratkaisut)

👍 0 👎 0 💬 1

Uudenlaiset yhteistyökumppanit

👍 0 👎 0 💬 0

Saavutettavuus (infran toimivuus ja ylläpitäminen korostuvat)

👍 0 👎 0 💬 0

*Valoa
vaikuttavuuteen!*